

Razumiješ li to što čitaš? — Trajno crkveno obrazovanje kao odgovor na suvremene izazove evangelizacije svijeta

Mario Kushner

Baptistička crkva Virovitica

mariokushner1689@gmail.com

UDK:2-47;2-75;27-1

Izvorni znanstveni članak

<https://doi.org/10.32862/k1.14.1.5>

Sažetak

Temeljna misao Lausannskih kongresâ i Capetownskog iskaza o predanju, kao konačnog proizvoda trećeg kongresa, mogla bi se sažeti riječima “Crkva mora evangelizirati svijet”. Iz toga „borbenog pokliča“ proizlaze izazovi poznavanja Evanđelja i savladavanja vještina potrebnih za sprovođenje tog plana. Ovaj članak ističe da je oba izazova moguće savladati jedino kroz dosljednu službu obrazovanja unutar lokalnih zajednica vjernikâ.

Ključne riječi: Crkva, obrazovanje, poučavanje, 2 Tim 2,2, Ef 4,11-12, evangelizacija, doktrina

Uvod: Globalni poziv na znanje i vršenje

Podnaslov *Capetownskog iskaza o predanju (CIOP)*, koji glasi “ispovijest vjere i poziv na djelovanje”, ukazuje na to da su doktrina i djelovanje dvije strane iste kovanice, što je vidljivo i po načinu na koji su novozavjetni autori oblikovali svoje nadahnute tekstove.¹ Ispravno vjerovanje potiče na ispravno djelovanje, a ispravno djelovanje pretpostavlja ispravno vjerovanje. Jedno bez drugoga ne ide.

1 Npr. Poslanice Rimljanima, Galaćanima i Efežanima započinju doktrinalnim dijelom, a završavaju praktičnim primjenama toga prvog dijela.

Naprotiv, to dvoje se međusobno omogućuje i pospješuje. Kršćani, koji imaju ispravno znanje biblijskih istina, skloniji su revnom življenju onoga na što ih te istine pozivaju. Jednako tomu, kršćani, koji sprovode svoju vjeru u djelo, nikada nisu zadovoljni razinom svojeg poznavanja Boga i Njegove riječi, nego dio njihove prakse uključuje upravo proučavanje kršćanskih doktrina.

Kršćanski nauk i nastojanje (doktrina i djelovanje) jednako su važni elementi u pothvatu dosezanja bezbožnog svijeta s dobrom vijesti oprostjenja u Isusu Kristu. Samo Crkva koja je čista od krivovjerja može svojoj okolini ponuditi istinu koja oslobađa. Jednako tomu, jedino Crkva koja živi ono što propovijeda može zahvatiti pozornost svijeta, koji je prepun površnosti i prijetvornosti do te mjere da ga može zaintrigirati samo autentičnost Crkve koja beskompromisno u djelo sprovodi svoj nauk. Nažalost, ni jedno ni drugo nisu bez problema u današnjem kršćanstvu.

Dvostruki problem u kršćanstvu

Budući da *CIOP* poziva Crkvu na evangelizaciju svijeta,² želja za odazivom na taj poziv sa sobom donosi barem dva osnovna izazova:

- 1) svaki član lokalne crkve mora precizno znati doktrinalni sadržaj Evanđelja
- 2) svaki član lokalne crkve mora posjedovati i trajno razvijati vještine učinkovite komunikacije Evanđelja.

Trenutno stanje među hrvatskim kršćanima čini se da ukazuje na činjenicu da su mlađi članovi ranjivi prema prvom izazovu, dok su stariji članovi sve podložniji problemima koje sa sobom donosi drugi izazov. Mladim kršćanima nedostaje znanje, zrelim kršćanima nedostaje vještina. Nije problem u tome što tu vještinu nisu nikada stekli, nego što se svijet promijenio, a zbog te promjene, stare metode ne uspijevaju u komuniciranju s novom kulturom.

Suvremeno društvo sa sobom nosi nove pojave s kojima se prijašnji naraštaji nisu susretali (npr. rasprostranjenost internetskih društvenih mreža i upotreba „meme“ žanra za prenošenje ideja). Čak i pripadnici takozvane „Generacije Y“ (oni rođeni od 1980. do 1990. godine) počinju gubiti kontakt s naraštajem koji ih slijedi („Generacija Z“), što znači da kulturološki jaz između današnje djece i pripadnika „Generacije X“ (onih rođenih od 1960. do 1980.) pokazuje naznake nepremostivosti. Stoga, kršćani stariji od 40 godina nailaze na poteškoće u komuniciranju s mladom populacijom, pa čak i u dosezanju svoje djece za Krista. Dakle, starijim je kršćanima potrebno osuvremenjavanje metodologije evangelizacije i komunikacije.

S druge strane, vjerojatno upravo zbog neuspjeha koji zreliji naraštaji doživ-

2 Lausanski kongresi su sazvani “s nakanom evangelizacije svijeta” (*CIOP* 2012, Preambula).

ljavaju u tome da razumiju i zainteresiraju mlade, povećava se svjetovnost mladih u crkvama. Posljedica te svjetovnosti je, ili krivo i površno poznavanje Biblije ili, još gore, potpuno nepoznavanje. Čak i oni mladi kršćani koji su razumjeli dovoljno Evanđelja da bi ga prihvatili i primili spasenje, često ne znaju što je sâm sadržaj Radosne vijesti koju trebaju dalje naviještati.

Nije rijetka pojava da mladi kršćani, zastrašeni svojim neznanjem, čine jednu (ili obje) od dvije pogreške. Prvo, smatraju da je dovoljno živjeti “drugачije” i evangelizirati svojim dobrim djelima. U takvim slučajevima, često se ponavlja izraz koji je toliko izlizan, da je skoro pa nemoguće naći prvotni izvor (odnosno, osobu koja ju je prva izrekla / napisala): “Uvijek propovijedaj Evanđelje. Kada je to nužno, koristi riječi.”³

Drugo, jasno izgovaranje osnovnih elemenata Evanđelja zamjenjuju prepričavanjem svojeg svjedočanstva (koje, iako na zanimljiv i živ način prikazuje *djelovanje* Evanđelja, nije samô Evanđelje). *Iskaz* prepoznaje ovu opasnost i nedvojbeno tvrdi: “Moramo *naviještati* istinu. *Govorno naviještanje istine evanđelja i dalje je na prvome mjestu* [moj naglasak] u našoj misiji. To se ne može odvojiti od življenja istine. Djela i riječi moraju ići zajedno.” (CIOP IIA:1A2)

Paradoks široko rasprostranjene tzv. biblijske nepismenosti, usred iznimno velike tehnološko-internetske pismenosti kod mladih naraštaja, teško je razumljiv. Dostupnost mnogo dobrih materijala za proučavanje Biblije putem interneta nije jamstvo da će se mladi kršćani okoristiti tim prednostima. Naprotiv, čini se da je takozvana biblijska nepismenost rastući problem u zadnjih nekoliko desetljeća. Prije pet godina o tom je problemu pisao Ed Stetzer (2015), sjevernoamerički regionalni direktor *Lausanne International*: “Studija za studijom je u posljednjih četvrt stoljeća otkrila da američki kršćani ne čitaju svoje Biblije, ne bave se svojim Biblijama i ne znaju svoje Biblije. Očito je: Živimo u postbiblijsko-pismenoj kulturi.”⁴

Taj problem pripisuje načinu na koji kršćani čitaju Bibliju, ako je čitaju. Sukladno tomu, nudi sljedeće rješenje (Stetzer, 2015):

Ne radi se samo o tome da *uopće* čitamo svoje Biblije, nego je *način* na koji čitamo svoje Biblije to što povećava biblijsku pismenost. Vjerujem da postoji veza između biblijske pismenosti i naše navike fragmentiranja Biblije u komadiće i dijelove. Pročitamo redak ovdje i poglavlje ondje. Treba nam brzi stih za tjeskobu pa otvaramo Matej 6,34 (“Ne budite dakle zabrinuti za sutra, jer sutra

3 Za provjeru autorstva te izjave, kao i analize ideje koju izjava izražava, vidi: Arpin-Ricci (2012), anonimno (2011), Stanton (2012) i Hall (2019).

4 “Study after study in the last quarter-century has revealed that American Christians increasingly don’t read their Bibles, don’t engage their Bibles, and don’t know their Bibles. It’s obvious: We are living in a post-biblically literate culture.”

će se brinuti za svoje. Dosta je *svakomu* danu zloće njegove.”)⁵ Trebamo neki drugi stih o strahu pa skaćemo na Prvu Ivanovu 4,18 (“Straha nema u ljubavi, nego savršena ljubav izgoni strah”). Ovi retci nam mogu pomoći kada se borimo sa životnim poteškoćama, ali dugotrajna prehrana retcima i poglavljima, probavljena na ovakav način, svodi se da duhovnu „brzu hranu“ iz naših McBiblija. Potreban nam je pristup čitanju i proučavanju Biblije koji uključuje cijelu Bibliju.⁶

Pomisliti da je takva „biblijska nepismenost“ pošast Sjedinjenih Američkih Država, ali ne i naše zemlje, bilo bi pogrešno. O tome svjedoči i činjenica da je tema nedavnog 45. izdanja časopisa “Duhovno vrelo” (Punda 2019) bila upravo “Izazov biblijske pismenosti u suvremenoj crkvi”.

Indikativno je i da su nedavno korake u dobrom smjeru prema povećanju osnovne biblijske pismenosti napravili *Biblijski institut iz Zagreba* sa svojim večernjim seminarima (npr. “Biblija – ono što možda niste znali” i “Kako se [ne] izgubiti u Bibliji”) i *Teološka biblijska akademija iz Krapine* s vanrednim programom BIBL.O.S. (Biblijsko obrazovanje suradnika), u kojem se po raznim crkva-ma diljem zemlje poučavaju osnove Biblije.

Problematiku nepoznavanja kršćanskih doktrinalnih osnova Grenz i Olson (2018, 9) oslovljavaju ovim riječima: “Danas mnogi kršćani ne samo što nisu obaviješteni o osnovama teologije već su i neprijateljski nastrojeni prema njoj.”⁷ Štetne posljedice takvog stava prema teologiji, autore (Grenz i Olson 2018, 10) je dovelo do zabrinutosti “... da će pojedini kršćani, kojima nedostaje teološka pismenost i pronicljivost, biti nošeni raznim doktrinarnim vjetrovima koji pušu kroz našu kulturu prožetu medijima ... sva sila čudnih nauka — ‘drugih evanđelja’ — promovira se i prihvaća od kršćana koji ih nisu opremljeni procijeniti.”⁸ Dakle, ako želimo evangelizirati svijet, moramo opremiti one koji će to činiti. Mladim kršćanima nedostaje osnovnog znanja, dok starijim naraštajima trebaju nove vještine. O tome

5 Biblijski tekstovi u ovom članku navode se iz tzv. Varaždinske Biblije u izdanju Hrvatskoga biblijskog nakladnika (2015).

6 “It’s not just that we read our Bibles, but the way we read our Bibles that increases biblical literacy. I believe there’s a link between biblical illiteracy and our habit of fracturing the Bible into pieces and parts. We read a verse here, a chapter there. We need a quick verse for anxiety, so we run to Matthew 6:34 (“Take no thought about tomorrow, for tomorrow will take thought about the things of itself”). We need another verse about fear, so we jump to 1 John 4:18 (“There is no fear in love, but perfect love casts out fear”). These verses can help when we’re dealing with life’s difficulties, but a steady diet of verses and chapters digested in this way amounts to spiritual “fast food” from our McBibles. We need a whole Bible approach to Bible reading and study.”

7 “Many Christians today not only are uninformed about basic theology but even seem hostile to it.”

8 “... individual Christians who lack theological literacy and acumen will be tossed about by every wind of doctrine that comes sweeping through our media-dominated culture...all kinds of strange doctrines-‘other gospels’-are being promoted and accepted by Christians unequipped to evaluate them.”

CIOP dosta govori dok opetovano naglašava nužnost opremanja vjernikâ.

U svjetlu postmodernog pluralizma na javnoj sceni, *CIOP* ističe važnost opremanja intelektualaca za javnu raspravu:

Moramo prepoznati, *opremiti* [moj naglasak] i moliti za one koji mogu sudjelovati na najvišoj razini intelektualne i javne rasprave, zalažući se za obranu biblijskih istina na javnoj sceni (IIA:2A1).

Pozivamo crkvene vođe i pastire da *opreme* sve vjernike hrabrošću i alatima kako bi mogli povezati istinu s proročkom relevantnošću u svakodnevnom javnom razgovoru i tako se uključiti u svaki aspekt kulture u kojoj živimo (IIA:2A1).

Pod temom evangelizacije na radnome mjestu, *CIOP* prepoznaje nužnost opremanja kršćanskih radnika:

Unatoč ogromnih evangelizacijskih i transformacijskih prilika na radnome mjestu, gdje odrasli kršćani imaju najviše veze s nekršćanima, *malo je crkava s vizijom za opremanje svojih ljudi* da iskoriste te prilike (IIA:3A).

Izazivamo pastore i crkvene vođe na podržavanje ljudi u takvoj službi – u zajednici i na radnome mjestu – „da opreme svete za djelo službe“ – u svakom dijelu njihova života (IIA:3B).

Potreban nam je intenzivan napor za *osposobljavanje* svih Božjih ljudi u cjeloživotnom učenstvu, što znači živjeti, misliti, raditi i govoriti iz biblijskog svjetonazora i s misijskom učinkovitošću na svakome mjestu ili okolnostima svakodnevnog života i rada (IIA:3C).

Postoji rizik da se ove izjave shvate kao da se odnose na redovito javno poučavanje kroz propovijedi tijekom nedjeljnog bogoslužja. Međutim, to ne može biti ono o čemu *CIOP* govori jer jedna propovijed (koja traje između pola sata i jedan sat) jednom tjedno nije dovoljna količina učenja kojim pastor može opremiti i mlade (da razumiju doktrinu) i starije (da imaju vještinu). Ako je propovijed ekspozicijska, ograničena je teologijom tumačene knjige. Ako nije, ograničena je osobnim interesima pastora i onim što on misli da je potrebno stadi. Prema tomu, osposobljavanje vjernikâ mora preuzeti neki drugi oblik.

Trajno obrazovanje kao rješenje

Pastori, dakle, trebaju osmisliti i sprovesti sveobuhvatan model poučavanja kojim će ispuniti svoju zadaću opremanja vjernikâ. Ovdje se radi o nužnosti formalnog teološko-praktičnoga učenja unutar lokalne crkve radi opremanja vjernika za službu naviještanja Evanđelja u svijetu. Osim nedjeljne propovijedi, u crkvi mora biti dodatnog učenja.

Propovijed djeluje na srce, a formalno poučavanje na um. Vjernici često imaju žar, ali nemaju biblijsko znanje i praktične vještine. Stoga, uz nedjeljne propovijedi, lokalne bi crkve trebale imati i neki oblik formalnoga biblijskog, teološkog i praktičnog obrazovanja. Oprez je potreban da tu ulogu Crkve ne bismo delegirali teološkim školama jer upravo one opremaju teologe, pastore i propovjednike (ili sve troje u jednom). Međutim, nije svaki vjernik teolog, pastor ili propovjednik. Ipak, svaki vjernik treba biti opremljen. Dakle, ti teolozi / pastori / propovjednici (koji svoje opremanje odrade na teološkim školama) trebaju u crkvama opremiti suradnike kojima možda ne treba znanje izvornih biblijskih jezika, ali su im iznimno potrebna druga znanja i vještine.

Neki ljudi ne znaju što vjeruju. Neki znaju što vjeruju, ali ne znaju zašto to vjeruju. Tradicija je možda dobra i biblijski utemeljena, ali ako je praksa u glavi praktikanta odvojena od teorije, onda ljudska predaja nadilazi Božju Riječ. Zbog toga, ljude treba poučavati više od pola sata tjedno.

Biblijski argument za crkveno obrazovanje

Ograničenja ovog članka ne dopuštaju opsežnu obradu, no dovoljno je istaknuti dva novozavjetna odlomka koja se često koriste kod ove tematike: Ef 4,11-12 i 2 Tim 2,2. U prvom navedenom, apostol Pavao daje kratko pojašnjenje razloga postojanja pastorske službe: “[Krist] dade jedne za apostole, jedne za proroke, jedne za evangeliste, jedne za pastire i učitelje, *da usavrši svete za djelo službe, za izgradnju tijela Kristova...*” U drugom navedenom odlomku, isti autor svojem „šegrtu“ Timoteju poručuje: “I što si čuo od mene po mnogim svjedocima, *to predaj vjernim ljudima koji će biti sposobni i druge poučiti.*” U ostatku članka nude se neka opažanja u vezi tih dvaju odlomaka, povezano s trajnim crkvenim obrazovanjem.

Poslanica Efežanima 4,11-12

U kontekstu, koji se bavi ulogom pojedinaca unutar kršćanskog kolektiva (4,1-16), primjećuju se, u 11. retku, četiri temeljne uloge, odnosno službe: apostoli, proroci, evanđelisti i pastiri / učitelji.⁹ Te četiri kategorije ljudi Krist je “dao / podario” (ἔδωκεν) Crkvi da bi kroz njih pripravio (καταρτισμὸν) “svete za djelo službe / služenja” (τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας). Riječ “sveti” odnosi se na čla-

9 Dvije posljednje imenice — “pastiri” (ποιμενας) i “učitelji” (διδασκαλους), odnose se na jednu ulogu, odnosno službu. “The two functions are regarded as coinciding and combining in the one settled guardian of a local flock” (Moule 1977, 110). Međutim, Daniel Wallace (1996, 284) ističe da nije nužno da se radi o jednome duhovnom daru, opisanom dvjema riječima, ali da nismo obvezani ni na opciju da se radi o dvije “potpuno odvojene skupine”. Njegovo je objašnjenje da, budući da pastori imaju ulogu poučavanja, ali i da nisu svi učitelji u Crkvi ujedno i pastori, Pavao vjerojatno na umu ima pastore, koji su podskupina učitelja (Wallace 1996, 284).
90 Prema tomu, Wallace ostaje pri tome da se u ovom tekstu tim dvjema imenicama opisuje jedna skupina ljudi.

nove lokalne crkve. Nemoguće je dovoljno naglasiti značaj toga da ovaj odlomak uči da “djelo službe / služenja” vrše članovi Crkve. Prema tomu, crkveni vođe ne bi trebali biti vršitelji svih službi potrebnih za pravilno funkcioniranje jedne lokalne crkve, nego bi za to trebali opremiti ostale članove. Umjesto da službu vrši „kler“, dok ostatak članova Crkve više nalikuje promatračima ili korisnicima usluge, svaki član ima svoje mjesto i svoju ulogu. Vezu učenja ovog odlomka s ispunjavanjem osnovne uloge Crkve, izvrsno je istaknuo Paul Taugtes (2009, 53):

Autentična biblijska služba radi prema cilju postizanja da lokalna crkva djeluje kao zdravo tijelo vjernikâ koji trče kršćansku utrku *kao ujedinjena ekipa, ciljano opremljena od strane ljudi nadarenih Duhom* [moj naglasak]. Posljedica toga je da je svaki / svaka član(ica) pripravan / pripravna da ispuni svoju ulogu u djelu izgradnje cijele Crkve, koju mu / joj je dodijelio Bog.¹⁰

Ipak, potrebno je imati na umu da se zadaci vodećih osoba u lokalnoj crkvi razlikuju od zadataka ostalih članova. Pastori / starješine prije svega imaju odgovornost opremanja. U svom iscrpnom djelu o crkvenom obrazovanju, Parrett i Kang (2009, 41) pojašnjavaju da

... iako svaki član Kristova tijela ima posao koji mora obaviti, Bog je Crkvi dao vođe koji su posebno zaduženi i nadareni za opremanje tih članova za dodijeljeni rad. Drugim riječima, nadareni vođe imaju ključno formativan zadatak koji moraju ispuniti kroz pomaganje tijelu da sazrije i normalno funkcionira, što je cilj koji zahtijeva da svaki član tijela bude sposoban i voljan učiniti svoj jedinstveno dodijeljeni dio.¹¹

U slučajevima kada Crkva (bilo da se radi o cijeloj denominaciji ili pojedinoj lokalnoj zajednici) prihvati gledište prema kojem kršćane dijeli na kler i laike, pri čemu se od klerikâ očekuje da vode Crkvu i vrše sve službe, a od laičkog puka da pitomo slijedi i financijski podupire klerike i njihovo djelo, “crkva i služba trpe”¹² (usp. Boice 1997, 135). Čak ako se i zadrži razlikovno nazivlje tih dviju skupina, razlika nikako nije u tome *tko* vrši službu, nego *tko* vrši službu *na koji način*. U

10 “Authentic biblical ministry works toward the goal of seeing the local church function as a healthy body of believers running the Christian race as a unified team while being intentionally equipped by Spirit-gifted men. As a result, each member is prepared to carry out his or her God-appointed role in the work of building up the whole church.”

11 “...while every member of the body of Christ has work to do, God has given leaders to the church who are specifically charged with and gifted for equipping those members to do that appointed work. Said otherwise, the gifted leaders have a vitally formative task to fulfill in helping the body mature and function properly, a goal that requires that each member of the body be able and willing to do its uniquely appointed part.”

12 “the church and its ministry suffer.”

tom pogledu, "laici služe Crkvi i svijetu. Kler služi laicima, posebno tako što im pomaže da razviju i koriste svoje darove" (Boice 1997, 135).¹³

Prva poslanica Timoteju 2,2

Ono što, prema uputi danoj mladom pastoru Timoteju, očito nedostaje u mnogim današnjim crkvama jest opremanje oprematelja koji će opremiti ostale — pastori bi trebali obučiti crkvene učitelje, koji dalje trebaju poučavati ostatak lokalne crkve. Drugim riječima, pastori bi trebali osigurati svoju zamjenu i pobri-nuti se da u slučaju njihove odsutnosti (privremene ili trajne) Crkva neće ostati bez učitelja. Slična ideja, prema kojoj se iz ruku pastorâ uzima monopol na služe-nje, vidi se po tome što je Krist pastire dao Crkvi da bi opremili *sve ostale* članove lokalne crkve za djelo službe (Ef 4,11).

Vjerojatno najznačajnije opažanje glede ovog odlomka je činjenica da se apo-stolski nauk ("ono što si od mene čuo") treba prenositi i pojašnjavati umjesto da se njegovo razumijevanje pretpostavlja. Komentirajući to lančano prenošenja doktrine, John Macarthur (1995, 42) pogrešno zaključuje da:

Upravo s tim prvenstvenim ciljem se osnivaju biblijske škole, kršćanski ko-ledži i teološki fakulteti [sjemeništa] te se pišu knjige i komentari — da se posvećeni kršćanski muškarci i žene pripreme za djelotvornu službu Crkvi i svijetu. A, pod tom širom svrhom je i uža svrha posvećivanja posebne pažnje na podizanje novih naraštaja zrelih duhovnih vođa koji su jedinstveno obučeni i određeni da pažljivo čuvaju i vjerno naviještaju Božju istinu.¹⁴

Prvi je dio njegove tvrdnje na krivom tragu jer zanemaruju činjenicu da su riječi apostola Pavla upućene Timoteju u svojstvu pastora / starješine, a ne profesora (usp. 1 Tim 1,3; 4,6-16; 5,22; 6,11-14; 2 Tim 1,6.13-14; 2,3-7; 2,22-26; 4,1-5). Također, Timotejev zadatak opremanja oprematelja, koji će opremiti ostale vjerni-ke, trebao se obaviti u kontekstu lokalne crkve, a ne visokoobrazovne ustanove (usp. 1 Tim 1,3; 3,14-15).

Nedvojbeno je da teološke škole imaju svoje mjesto, ali njihova uloga ne negi-ra ulogu lokalne crkve. U najboljem slučaju, fakulteti trebaju nastaviti i nadopu-niti obrazovanje koje je započeto u Crkvi. Opseg ovog članka ne dopušta detaljnu obredu ove tematike, ni teološki ni povijesno, ali dostatno je istaknuti da je očito

13 "The laity serve the church and the world. The clergy serve the laity, particularly in helping them to develop and use their gifts."

14 "It is for that primary purpose that Bible schools, Christian colleges, and seminaries are found-ed and that books and commentaries are written—to prepare dedicated Christian men and women for effective service to the church and in the world. And within that broader purpose is the narrower one of giving special attention to raising up new generations of mature spiritual leaders who are uniquely trained and assigned to carefully guard and faithfully articulate God's truth."

da je Bog lokalnoj crkvi povjerio zadatak opremanja svojih službenika i svih ostalih članova. Ako veliko poslanje poziva Kristovu crkvu na stvaranje *učenika*, onda bi lokalne crkve trebale više nalikovati obrazovnim centrima. Iz raznovrsnih razloga, crkve su tu odgovornost delegirale teološkim fakultetima.

Bolji i precizniji uvid nudi John Kitchen (2009, 343):

Uspjeh u službi se, prema ovom retku, mjeri dvama standardima. Prvo, točnost poruke koja se prenosi na drugi naraštaj. Drugo, sposobnost drugog naraštaja na tu poruku precizno prenese na još jedan naraštaj. Pavao je predvidio da se taj uspjeh proteže kroz najmanje četiri naraštaja — on sâm, Timotej, “pouzđani ljudi” i “drugi”. To je obrazac prenošenja sa života na život, koji je mjerilo uspjeha Crkve u svim razdobljima.¹⁵

Pomoć za razumijevanje ove istine moguće je naći u analognom načelu koje se primjećuje i u drugim poljima ljudskog djelovanja. Na primjer, ronionci vježbaju u vodi jer je boravak pod vodom jedinstveno iskustvo koje je nemoguće replicirati na kopnu. Slično tomu, astronauti se obučavaju u pustinji (što je slično uvjetima u kojima bi se mogli naći, npr., na Mjesecu), a ne u džungli, jer su ta dva zemljopisna konteksta iznimno različita. Prema istoj logici, nemoguće je izvan Crkve ljude opremiti za služenje u Crkvi.

Lokalne crkve na studij šalju mlade ljude u najboljim godinama, koji se zatim „utapaju“ jednom kad „uđu u vodu“. Mnogo bi bolji model bio kada bi se i obuka za službu i sâma služba obavljale u istom okruženju — u lokalnoj crkvi.

Teološki fakulteti trebaju biti dodatno, napredno obrazovanje, *nakon* osnovnoga crkvenog obrazovanja i *prije* nastavljanja trajnoga crkvenog obrazovanja. Usudimo li se pomisliti da fakultetsko teološko obrazovanje postoji, upravo zato što ne postoji crkveno? Ispravnom primjenom ovog odlomka doći će do atmosfere učenja u lokalnim crkvama u kojoj “cijela Crkva poučava, cijela Crkva uči” (Gilbert 1962, 76).¹⁶

Zaključak

Sažeti naslov ovog članka glasi “Razumiješ li to što čitaš?” i bez apologije je “ukraden” iz Dj 8,30-31, gdje etiopski eunuh apostolu Filipu na to pitanje odgovara

15 “Success in ministry, according to this verse, is measured by two standards. First, the accuracy of the message conveyed to another generation. Second, the ability of the next generation to pass this message accurately to yet another generation. Paul envisioned this success spanning at least four generations: himself, Timothy, “faithful men,” and “others also.” This is the pattern of life-to-life transference that measures the success of the church in all ages.”

16 “... each member of the church must continue to be a learner throughout his life.”

protupitanjem “Kako bih mogao ako me tko ne uputi?” Pitanje je retoričko, a pretpostavljeni odgovor glasi “Nikako”. Neke stvari vjernik ne može razumjeti bez pomoći posebno obrazovanih i opremljenih učitelja.

Ova istina, onome tko ima uši da čuje, glasno i jasno poručuje da vjernici u lokalnim crkvama trebaju pomoć za razumijevanje Božje riječi. Implikacija toga je da “svaki član Crkve mora nastaviti biti učenik kroz cijeli svoj život” (Gilbert 1962, 77). Ta pripovijest nam pokazuje da je Filip bio dovoljno upoznat s biblijskim učenjem da je mogao poslužiti Eunuhu, objašnjavajući mu značenje teksta iz Iz 53,7-8.

Pouka opisanog događaja za današnje Crkve u Hrvatskoj je jasna: “Svaki vjernik bi trebao težiti tome da bude vješt u Svetom pismu, da bismo i mi mogli... dovesti ljude do Spasitelja” (MacArthur 1994, 257).¹⁷ Polusatna propovijed jednom tjedno je minimum s kojim se Crkva ne bi trebala zadovoljiti jer ni Krist za nju nije dao minimum.

Članovi bi lokalnih crkava trebali od svojih duhovnih vođa zahtijevati više učenja kroz cijeli tjedan, a ne samo jednu propovijed nedjeljom. Pastori / starješine bi trebali ulagati vrijeme i novac u svoje osobno trajno obrazovanje, kao i u obrazovanje svojih zamjenikâ, koji bi im trebali pomagati u trajnom osnovnom biblijskom, a s vremenom čak i naprednom teološkom, obrazovanju svakog člana lokalne crkve u kojima služe.

Za početak, hrvatski denominacijski vođe u kršćanstvu reformacijske baštine mogli bi razmisliti o modelu „Nedjeljne škole za odrasle“ koji je opširno rasprostranjen u evanđeosko-reformiranim crkvama diljem SAD-a. Ako taj model nije prikladan za kulturološke osebnosti europskog ili slavenskog podneblja, potrebno je osmisliti model koji bi postigao slične rezultate (veću biblijsku pismenost i posljedičnu duhovnu zrelost), a koji bi bio prikladniji za našu zemlju.

Literatura

Anonimno. 2011. “Did Francis really say, Preach the Gospel at all times and if necessary use words?” *Focus on Campus*. <https://focusoncampus.org/content/did-francis-really-say-preach-the-gospel-at-all-times-and-if-necessary-use-words>.

Arpin-Ricci, Jamie. 2012. “Preach the Gospel at All Times?” *Huffpost*. https://www.huffpost.com/entry/preach-the-gospel-at-all-times-st-francis_b_1627781.

17 “Every believer should strive to be proficient in the Scriptures so that we, too, can...lead [people] to the Savior.”

- Boice, James Montgomery. 1997. *Ephesians — An Expository Commentary*. Grand Rapids: Baker Books.
- Capetownski iskaz o predanju (CIOP). 2012. Zagreb: Protestantsko evanđeosko vijeće.
- Gilbert, W. Kent. 1962. *As Christians Teach*. Philadelphia: Lutheran Church Press.
- Grenz, Stanley J. i Olson, Roger E. 2018. *Komu treba teologija? — Poziv na proučavanje Boga*. Zagreb: Biblijski institut.
- Hall, Sarah. 2019. "Preach the gospel at all times. Of necessity, use words." *Premier Christianity Magazine*. <https://www.premierchristianity.com/Blog/Preach-the-gospel-at-all-times.-Of-necessity-use-words>.
- Kitchen, John A. 2009. *The Pastoral Epistles for Pastors*. The Woodlands: Kress Christian Publications.
- MacArthur, John. 1994. *The MacArthur New Testament Commentary — Acts 1–12*. Chicago: Moody Publishers.
- MacArthur, John. 1995. *The MacArthur New Testament Commentary — 2 Timothy*. Chicago: Moody Publishers.
- Moule, H. C. G. 1977. *Studies in Ephesians*. Grand Rapids: Kregel Publications.
- Parret, Gary A. i Kang, S. Steve. 2009. *Teaching the Faith, Forming the Faithful — A Biblical Vision for Education in the Church*. Downers Grove: IVP Academic.
- Punda, Goran (ur.). 2019. *Duhovno vrelo, XI:45*. Osijek: Izvori. https://issuu.com/milandreja/docs/duhovno_vrelo_br_45_2019_web.
- Stanton, Glenn. 2012. "FactChecker: Misquoting Francis of Assisi." *The Gospel Coalition*. <https://www.thegospelcoalition.org/article/factchecker-misquoting-francis-of-assisi/>.
- Stetzer, Ed. 2015. "Dumb and Dumber: How Biblical Illiteracy Is Killing Our Nation." *Charisma Magazine*. <https://www.charismamag.com/life/culture/21076-dumb-and-dumber-how-biblical-illiteracy-is-killing-our-nation>.
- Tautges, Paul. 2009. *Counsel Your Flock — Fullfilling Your Role as a Teaching Shepherd*. Leominster: Day One Publications.
- Wallace, Daniel B. 1996. *Greek Grammar Beyond the Basics*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan.

Mario Kushner

**Do You Understand What You're Reading?
Lasting Religious Education as a Response to the Contemporary
Challenges in Reaching the World for Christ**

Abstract

The fundamental thought of the Lausanne congresses and the *Cape Town Commitment* as the final product of the third congress, could be summarized by these words: "The Church needs to evangelize the world." From that battle cry come the challenges of knowing the Gospel and mastering the skills necessary for implementing that plan. This article points out that both challenges can be overcome only through a consistent educational ministry within local fellowships of believers.